

LLICENCIATURA EN CIÈNCIES AMBIENTALS
RISC AMBIENTAL
CURS 2006-2007

Professor: David Saurí
Despatx B7/1104
Departament de Geografia
93-581 1515
david.sauri@uab.es

Horari d'atenció als alumnes:
Dilluns i Dimecres, de 15 a 16 hores (per altres moments, cal cita prèvia)

1. Programa de l'assignatura

El programa de l'assignatura consta de tres grans blocs de temes: les classes, les conferències sobre aspectes específics de la gestió del risc ambiental que seran tractats per experts en la temàtica, i el treball en grup (o individual per a casos molt justificats). Els materials gràfics (transparències) estaran penjats del campus virtual. Per aquest motiu és molt important la consulta periòdica de l'assignatura al campus virtual, així com de la vostra adreça xxx@campus.uab.es

1.1. Temari

Tema 1: Definicions, classificacions i mesures del Risc Ambiental
Tema 2: Història i impactes actuals dels riscos ambientals
Tema 3: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'enginyeria
Tema 4: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'economia
Tema 5: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: la psicologia cognitiva
Tema 6: Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental l'antropologia i la sociologia
Tema 7. Anàlisi de vulnerabilitat
Tema 8: Gestió del risc: aspectes generals
Tema 9: Estratègies de la prevenció. Riscos Naturals
Tema 10: Estratègies de la prevenció. Riscos Tecnològics
Tema 11: Estratègies d'emergència
Tema 12: Estratègies post-calamitat

1.2 Conferències

Avaluació del risc
Salut, Seguretat i Medi Ambient a la UAB
Riscos Laborals a l'empresa privada
La Protecció Civil a Catalunya

2. El Treball en Grup

L'assignatura posa molt d'èmfasi en la realització per part dels alumnes d'un treball conjunt que, aquest curs, tractarà de l'avaluació dels riscos naturals i tecnològics que poden afectar a un municipi de Catalunya.

El treball es durà a terme per grups grans (6-8 persones) i només s'autoritzaran treballs individuals de manera molt justificada. Es prega a les persones que per qualsevol motiu no puguin assistir regularment a classe es posin en contacte amb el professor per a discutir possibles alternatives.

Com ja s'ha comentat abans, el tema general dels treballs en grup serà l'avaluació del risc a escala municipal. Amb la col·laboració de la Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil de la Generalitat de Catalunya (oficines al Parc dels bombers de Bellaterra, davant la UAB), seleccionarem entre 8 i 10 municipis per aplicar la part d'avaluació del risc present en els Plans d'emergència municipals (veure apartat "Estructura del treball").

El treball en grup serà objecte de seguiment en unes sessions de tutories que es faran en horari de classe (veure programació de l'assignatura). El primer dia de tutories es formaran els grups, s'escollirà el municipi a estudiar i es fixarà un calendari de reunions amb cada grup de manera que a les sessions de tutories només hauran d'assistir els membres dels grups convocats. Es preveu que cada grup tingui almenys tres reunions a classe amb el professor, amb uns objectius específics per a cada reunió.

Els treballs seran presentats a tota la classe i la presentació serà així mateix avaluada.

El termini màxim per a la presentació escrita serà el dia de l'examen de la convocatòria de Juny

PROGRAMACIÓ ASSIGNATURA

19 Febrer:	Introducció
21 Febrer:	Definicions, classificacions i mesures del risc ambiental
26 Febrer	Història i impactes actuals
28 Febrer	Tutories
5 Març	Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'enginyeria
7 Març	Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'economia
12 Març	Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: la psicologia cognitiva
14 Març	Enfocs conceptuals i metodològics del risc ambiental: l'antropologia i la sociologia
19 Març	Gestió del risc ambiental: Aspectes generals
21 Març	Estratègies de la prevenció. Riscos Naturals
26 Març	Estratègies prevenció. Riscos Tecnològics
28 Març	Conferència: Avaluació del risc
11 Abril	Estratègies Emergència
16 Abril	Estratègies Post-calamitat
18 Abril	Tutories
23 Abril	Tutories
25 Abril	Conferència: Salut, Seguretat i Medi Ambient ala UAB
2 Maig	Tutories

7 Maig	Tutories
9 Maig	Conferència: Protecció Civil a Catalunya
14 Maig	Tutories
16 Maig	Conferència: Riscos laborals a l'empresa privada
21 Maig	Presentacions treballs
23 Maig	Presentacions treballs
28 Maig	Presentació treballs
30 Maig	Presentacions treballs

TASQUES ESPECIFIQUES SESSIONS DE TUTORIA

28 Febrer: Constitució de grups i nomenament d'un coordinador/a, assignació de treballs i calendari

13 Abril
Normativa. Descripció municipi
23 Abril

2 Maig
Anàlisi i valoració de riscos específics
7 Maig

14 Maig: Discussió presentació dels treballs i temes pendents

ESTRUCTURA DELS TREBALLS (MARC GENERAL)

Tema: Avaluació preliminar dels riscos locals a diversos municipis de Catalunya

Extensió: No superior a les 6000 paraules (annexes i material gràfic apart)

Contingut:

1. Introducció
2. Normativa del planejament local d'emergències: el Pla Bàsic
3. Descripció general del municipi
4. Anàlisi del risc i de la vulnerabilitat municipal
 - 4.1 Riscs especials
 - 4.2 Riscs específics
5. Valoració
6. Conclusions i recomanacions

REQUERIMENTS

La nota final de cada alumne es determinarà a partir d'un examen individual (65 %) i un treball en grup o individual (35%). Per aprovar l'assignatura cal haver superat l'examen amb una nota de 5 o superior (sobre 10) i haver entregat el treball.

Examen

Es fa a final de curs en la data fixada per la facultat. Constarà de 20 preguntes de resposta curta (algunes preguntes poden ser de resposta múltiple). Cada pregunta amb resposta correcta valdrà 0'5 punts i no es descomptarà per preguntes mal contestades. Podeu veure exemples d'exàmens d'altres anys a la biblioteca de la facultat, tot i que aquest any el temari serà més reduït.

La matèria que entrarà en l'examen compren tres grans apartats:

1. Temes impartits a l'aula per part del professor
2. Temes impartits per conferenciants

Treball

El treball en grup serà objecte d'una avaluació única (= la mateixa nota per tots els membres del grup) i es responsabilitat de cada grup establir les característiques i el temps de les aportacions individuals.

Si, per qualsevol motiu, el treball no s'entrega en la data assignada, la qualificació dels alumnes serà la de "no presentat". En qualsevol cas, no caldrà repetir l'examen a la següent convocatòria i es guardarà la qualificació obtinguda si aquesta supera l'aprobat.

BIBLIOGRAFIA

Algunes referències bibliogràfiques bàsiques utilitzades per a preparar l'assignatura s'indiquen a continuació. Hi ha una bibliografia més extensa a disposició de qui ho demani. Les referències amb un asterisc són especialment recomanades.

*Ayala Carcedo, F.J. y Olcina Cantos, J. (eds) (2002): *Riesgos Naturales*. Barcelona: Ariel

Bankoff, G., Freks, G. and Hilhorst (eds) (2004): *Mapping Vulnerability*. London: Eartshcan.

Blaikie, P., T. Cannon, I. Davis and B. Wisner (1994): *At Risk. Natural hazards, people's vulnerability, and disasters*. Londres, Routledge. (2a edició, 2002).

Burton, I, R. Kates and G. White (1993): *The Environment as Hazard*. New York, Oxford University Press (2a edició).

*Calvo García-Tornel, F. (2001): *Sociedades y Territorios en Riesgo*. Barcelona, Ediciones del Serbal.

Consortio de Compensación de Seguros y Instituto Geológico y Minero de España (2004): *Pérdidas por Terremotos e inundaciones en España durante el período 1987-2001 y su estimación para los próximos 30 años (2004-2033)*, Madrid, Consorcio de Compensación de Seguros.

*Funtowicz, S. y J. Ravetz (1993): *Epistemología Política. Ciencia con la gente*. Buenos Aires, Centro Editor de América Latina (reeditat per Icària Editorial, Barcelona, 2001).

García Hom, A. (2005) *Negociar el riesgo*. Barcelona: Ariel.

Haque, C. and Emdad (eds.) (2005): *Mitigation of Natural Hazards and Disasters International Perspectives*. Berlin: Springer-Verlag.

Hewitt. K. (1997): *Regions of Risk. A Geographical Introduction to Disasters*. London, Longman.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2001): *Global Environmental Risk*. London, Earthscan.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2005): *Social Contours of Risk: Publics, risk communication and the social amplification of risk*. London, Earthscan.

Kasperson, R.E. and Kasperson, J.X. (eds) (2005): *Social Contours of Risk: Risk analysis, corporations and the globalisation of risk*. London, Earthscan

*López Cerezo, J.A. i Luján, J.L. (2000): *Ciencia y Política del Riesgo*. Madrid, Alianza Editorial.

**Medi Ambient, Tecnologia i Cultura* (1999): *La Societat del Risc*. Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient

Olcina Cantos, Jorge (2006): *¿Riesgos Naturales?*. Barcelona: Da Vinci Ediciones (dos vols.)

Pelling. M. (2003): *The Vulnerability of Cities. Natural Disasters and Social Resilience*. London, Earthscan.

Saurí, D. y altres (2004) *Mapping the impacts of recent natural disasters and technological accidents in Europe*. Copenhagen. European Environment Agency.

Scarwell, Helga-Jane; Laganier, Richard (2004), *Risque d'inondation et aménagement durable des territoires*, Villeneuve d'Ascq: Presses Universitaires du Septentrion.

Smith, K. (1992): *Environmental Hazards. Assessing risk and reducing disaster*. Londres, Routledge (existeixen edicions posteriors).

Tobin, G.A. and B.E. Montz (1997): *Natural Hazards*. New York, Guilford.

PÀGINES WEB

Aquest llistat (només una petita mostra de l'existent sobre el tema) inclou webs dedicades a diferents aspectes de la recerca sobre riscos naturals i tecnològics. La major part d'aquestes webs tenen links cap altres pàgines que convé explorar. Algunes pàgines s'actualitzen periòdicament mentre que altres es deixen sense modificar.

WWW Virtual Library --Hazards

<http://life.csu.edu.au/hazards/library.html>

Potser sigui el millor lloc per començar, principalment per la gran quantitat de links que proporciona.

Madison Disaster Management Center (Univ. of Wisconsin)

<http://epdwww.engr.wisc.edu/dmc/>

Centre de formació d'especialistes en gestió i mitigació de desastres. Ofereix cursos.

Disaster Research Center (Univ. of Delaware)

<http://www.udel.edu/nikidee/drc.htm>

Un dels centres de recerca més antics. Proporciona llistats de publicacions disponibles per especialistes.

Natural Hazards Center (Univ. de Colorado)

<http://www.colorado.edu/hazards>

Un dels millors llocs per a la recerca d'informació. Publiquen una newsletter molt interessant i inclouen també un gran nombre de links cap altres pàgines.

Hazards Research Laboratory (Univ. de South Carolina)

<http://www.sc.edu/geog>

Especialistes en utilitzar tecnologies de la informació geogràfica per a l'anàlisi de riscos naturals.

Natural Disaster Reference Database

<http://www.gsfc.nasa.gov/ndrd-cgi/ndrd>

Més de 1000 referències bibliogràfiques sobre riscos naturals

Dècada Internacional per a la Reducció de les Catàstrofes Naturals

<http://www.idndr.org>

La web de les Dècada Internacional per a la Reducció de les Catàstrofes Naturals organitzada per la ONU.

Estratègia Internacional per a la Reducció de Desastres

www.unisdr.org

La web de la ONU per a la reducció dels desastres Naturals al s. XXI.
Molts links cap estudis i bases de dades.

Companyia d'assegurances Munich Re

www.munichre.com

Web d'una companyia d'assegurances alemanya amb un èmfasi especial en els riscos naturals

Companyia d'assegurances Swiss Re

www.swissre.com

Web d'una companyia suïssa d'assegurances. Publica anualment l'Informe Sigma sobre desastres al món, diferenciant entre naturals i tecnològics

Protecció Civil Espanya

<http://www.proteccioncivil.org>

La web de la Direcció General de Protecció Civil. Molta informació

Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil de la Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.net/interior/organismes/dgesc/index.htm>

ESSENCIAL PEL TREBALL EN GRUP!!

Consorcio de Compensación de Seguros

www.consorseguros.es

La web de l'organisme públic d'assegurances contra riscos naturals de l'estat espanyol